

Występowanie zjawiska koabitacji w miastach województwa zachodniopomorskiego

PRZEMYSŁAW SZYMAŃSKI

MGR

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Humanistyczny
e-mail: przem.szym(at)gmail.com

Słowa kluczowe polityka lokalna, wybory samorządowe, władza lokalna, wybory burmistrzów miast, kodeks wyborczy, koabitacja

Abstrakt Przepisy poszczególnych ordynacji wyborczych, a po 2011 Kodeksu wyborczego, w dużym stopniu determinują funkcjonowanie samorządu terytorialnego, w tym gminnego. Wpływały i wpływają na relacje między organem wykonawczym, tj. wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta, a stanowiąco-kontrolnym, czyli radą gminy (miasta). Prowadzą też niekiedy do pojawienia się koabitacji, czyli układu, w którym wójt, burmistrz lub prezydent miasta wywodzi się z innego środowiska politycznego niż większość w radzie. Celem pracy jest analiza wyników wyborów samorządowych na poziomie gminnym w miastach województwa zachodniopomorskiego w latach 2006–2014 pod kątem występowania zjawiska koabitacji. Badaniu poddane zostały elekcje w 65 miastach, w tym w trzech miastach na prawach powiatu – Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu.

Occurrence of coexistence in the cities of the West Pomeranian Voivodship

Keywords local politics, municipal elections, local power, the mayor of town' elections, electoral code, coabitation

Abstract The provisions of individual electoral law, and after the 2011 Code of Elections to a large extent determine the functioning of local self-government, including communal. It influenced a number of relations between the executive body and the controlling entity. This leads indirectly to the emergence of coexistence in municipalities - the situation in which the mayor derives from a different political option than the majority in the council. The aim of the study is to analyze the results of municipal elections in the communes of Western Pomerania voivodship in the years 2006-2014, in terms of the scale of coexistence. The study was conducted in 65 cities, including three cities with district rights - Szczecin, Koszalin and Swinoujscie.

Wprowadzenie

Wybory stanowią powszechny sposób wyłaniania przez społeczeństwo przedstawicieli do samorządu terytorialnego. Istotne jest to, że – szczególnie na poziomie lokalnym – mogą w nich startować zarówno partie, organizacje i związki polityczne, jak również komitety wyborcze zrzeszające obywateli w tym konkretnym celu. Ta różnorodność, w połączeniu z przepisami ustaw przez lata determinujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego, ma duży wpływ na relacje między organami wykonawczymi i stanowiąco-kontrolnymi gmin i miast.

Wybory samorządowe są procedurą szczególnie ważną dla praktyki demokratycznej. Zaznaczyć przy tym należy, że sposób funkcjonowania wybranych władz – a także relacje pomiędzy poszczególnymi organami – ma realny wpływ na działanie administracji publicznej. Podstawą prawną, stwarzającą pole do ich występowania są m.in. przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U., 2011).

Problem korelacji między poszczególnymi organami jednostek samorządu terytorialnego był wielokrotnie poruszany w literaturze naukowej. Warto wymienić prace: Andrzeja Szewca i Tomasza Szewca (2006), Moniki Augustyniak (2012), Waldemara Wojtasika (2012) oraz książkę pod redakcją Mirosława Steca i Katarzyny Małysy-Sulińskiej (2014). Zjawisko zostało gruntownie opisane również w artykule Moniki Sidor, Katarzyny Kuć-Czajkowskiej i Justyny Wasil (2015).

Wśród naukowców podzielone są zdania, czy ten dość często spotykany w gminach układ, gdy organy wykonawczy i uchwałodawczy mają różne zaplecza polityczne, można nazwać koabitacją. Waldemar Wojtasik taką konfigurację nazywa sytuacją „zbliżoną do koabitacji”, argumentując, że termin ten odnosi się jedynie do takiego ułożenia dwóch organów egzekutywy na poziomie centralnym (Wojtasik, 2012, s. 262). Innego zdania są Sidor, Kuć-Czajkowska i Wasil, które na podstawie istniejących definicji – m.in. administracyjnych – przyjęły, że użycie w tym przypadku spornego pojęcia nie jest błędem (Sidor, Kuć-Czajkowska, Wasil, 2015, s. 153).

Choć sprawa nie jest jednoznaczna, autor na potrzeby niniejszego artykułu zdecydował się na wykorzystanie francuskiego terminu koabitacja do określenia współsprawowania władzy w miastach przez organy wykonawcze i uchwałodawcze wywodzące się z różnych opcji politycznych.

Celem pracy jest analiza wyników wyborów samorządowych na poziomie gminnym w miastach województwa zachodniopomorskiego w latach 2006–2014 pod kątem występowania tego zjawiska. Badaniu poddane zostały elekcje w 65 miastach, w tym w trzech na prawach powiatu (Szczecin, Koszalin, Świnoujście). Zadaniem artykułu jest również wskazanie istotnych dla zachodzenia zjawiska koabitacji przepisów Kodeksu wyborczego.

Artykuł oparto na trzech pytaniach badawczych: 1) Czy, a jeśli tak to w ilu miastach województwa zachodniopomorskiego, w ciągu trzech ostatnich kadencji występowało zjawisko koabitacji? 2) Jaki wpływ na występowanie zjawiska koabitacji w miastach województwa zachodniopomorskiego miało wejście w życie rozwiązań przyjętych w Kodeksie wyborczym z 2011 r.? 3) Czy występuje tendencja do wzrostu lub spadku poparcia komitetów wóldarzy miast w kolejnych elekcjach?

Do określenia tendencji wyborczych na obszarze województwa zachodniopomorskiego użyte zostały metoda ilościowa oraz metoda komparatywna (służąca do zestawienia wyników i wyciągnięcia obiektywnych wniosków). Metodę porównawczą wykorzystano do zestawienia wyselekcjonowanych cech wyników wyborczych w badanym okresie (wybory samorządowe w latach 2006, 2010, 2014) we wskazanych gminach.

Należy zaznaczyć, że analiza przeprowadzona w dalszej części pracy obarczona jest ryzykiem pewnego rodzaju błędu. Badania oparte zostały na wynikach wyborów samorządowych podanych przez Państwową Komisję Wyborczą i nie sprawdzono, czy w trakcie trwania poszczególnych kadencji nie doszło do koalicji między komitetami wyborczymi.

Koabitacja – definicje

W literaturze przedmiotu zjawisko koabitacji odnosi się głównie do poziomu centralnego władzy. Jak zauważył Bogusław Banaszak, określa się tak sytuację, gdy pochodząca z wyborów powszechnych głowa państwa należy do obozu politycznego mającego mniejszość w parlamencie i będącego w opozycji. Koabitacja oznacza więc współlistnienie w ramach jednej egzekutywy dwóch opcji politycznych reprezentujących dwie różne orientacje wyborców. Ma to wpływ na stosunki między obydwoma organami egzekutywy i między nimi a parlamentem (Banaszak, 2012, s. 398).

Na potrzeby badań nad sytuacją w gminach, gdzie występuje jednoosobowy organ wykonawczy, należy oprzeć się na szeroko rozpowszechnionej definicji administracji publicznej sformułowanej przez Huberta Izdebskiego i Michała Kuleszę. Według nich jest to zespół działań, czynności i przedsięwzięć organizatorskich i wykonawczych prowadzonych na rzecz realizacji interesu publicznego przez różne podmioty, organy i instytucje na podstawie ustaw i w określonych prawem formach (Izdebski, Kulesza, 2004, s. 79). Należy zatem zauważyć, że opisywana sytuacja może się również zdarzyć w administracji samorządowej – w tym gminnej. W takim ujęciu, jakie tworzą Sidor, Kuć-Czajkowska i Wasil, koabitacja rozumiana jest jako współsprawowanie władzy w administracji samorządowej przez organy wykonawczy i stanowiąco-kontrolny wywodzące się z różnych obozów politycznych.

Podkreślić trzeba, że wystąpienie zjawiska koabitacji na poziomie gminy umożliwiła ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz.U., 2002). Zmieniła ona zasadniczo pozycję ustrojową wójta, przekształcając przewodniczącego kolegialnego organu wykonawczego gminy (zarządu) w jednoosobowy (monokratyczny) organ gminy. Konsekwencją tych zmian jest również umocnienie pozycji organu wykonawczego (rada gminy utraciła prawo wyboru i odwoływania wójta) oraz zwiększenie zakresu jego kompetencji i odpowiedzialności za sprawy gminy (Wojtasik, 2012, s. 246). Jak zauważył Wojtasik, możliwość wystąpienia opisywanego zjawiska była jednym z powodów, dla których nie zdecydowano się na wprowadzenie bezpośrednich wyborów innych organów wykonawczych samorządu terytorialnego (starostów w powiatach i marszałków w województwach) (Wojtasik, 2012, s. 260–261).

Aby zminimalizować możliwość występowania zjawiska koabitacji na poziomie gminnym, w Kodeksie wyborczym znalazły się przepisy określające, że prawo zgłoszenia kandydata na wójta ma wyłącznie komitet wyborczy, który zarejestrował listy kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych w danej gminie¹. Ponadto liczba zarejestrowanych przez komitet kandydatów na radnych nie może być mniejsza w danym okręgu niż liczba radnych w nim wybieranych. Taki wymóg ogranicza możliwość startu w wyborach na stanowisko wójta, burmistrza i prezydenta miasta osobom niedysponującym politycznym zapleczem.

Podstawa prawna wyborów samorządowych

Wybory samorządowe w 2006 i 2010 r. przeprowadzono na podstawie obowiązujących wówczas dwóch ustaw: ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U., 1998) oraz wspomnianej już ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz.U., 2002). W tym czasie w gminach do 20 tys. mieszkańców wybierano radnych metodą większości względnej w jednomandatowych oraz wielomandatowych (jednak nie więcej niż pięciomandatowych) okręgach wyborczych. Mandaty uzyskiwali kandydaci, którzy zebrali najwięcej głosów. W gminach liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, powiatach i województwach obowiązywała natomiast ordynacja proporcjonalna, a radnych wybierano w wielomandatowych okręgach wyborczych. Głosy na mandaty przeliczano z wykorzystaniem metody d'Hondta. Obowiązywał tam również pięcioprocentowy próg wyborczy.

Wybory w 2014 r. przeprowadzono na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U., 2011). Zgodnie z nowymi przepisami wyeliminowano kryterium wielkościowe gmin. System proporcjonalny pozostawiono jedynie w wyborach do rad miast na prawach powiatu, rad powiatów i sejmików województw, wprowadzając jednocześnie tzw. parytet, tj. konieczność co najmniej 35-procentowego udziału kobiet i mężczyzn na każdej liście wyborczej. W gminach obowiązywał system większościowy i okręgi jednomandatowe. Nie zmienił się natomiast sposób wyboru organów wykonawczych gmin.

Nowe przepisy w sposób szczególny dotknęły gminy powyżej 20 tys. mieszkańców, które nie posiadają statusu miast na prawach powiatu. W wyborach do rad w 13 gminach województwa zachodniopomorskiego wprowadzone zostały wybory w jednomandatowych okręgach wyborczych².

Charakterystyka miast województwa zachodniopomorskiego

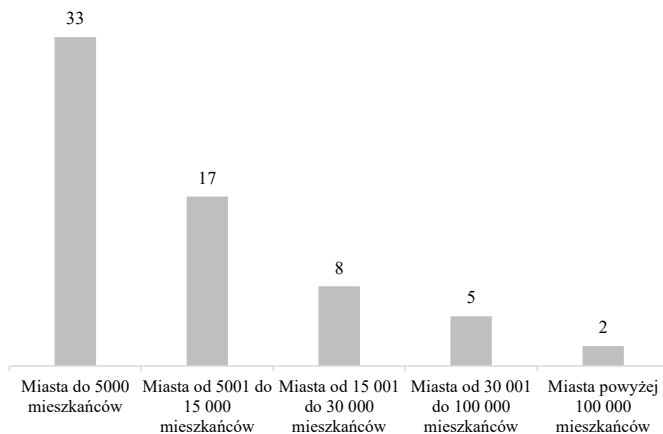
W województwie zachodniopomorskim znajduje się 65 miast, przy czym 54 z nich wchodzi w skład gmin miejsko-wiejskich, a 11 tworzy samodzielne gminy miejskie (stan na 1 stycznia

1 Art. 478 § 2 Kodeksu wyborczego (Dz.U., 2011). Pierwotnym źródłem przepisu była ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

2 Stargard, Police, Białogard, Kołobrzeg, Dębno, Myślibórz, Wałcz, Szczecinek, Choszczno, Goleniów, Nowogard, Gryfice, Gryfino.

2017 r.). Wśród nich wyróżnić należy trzy miasta na prawach powiatu – Szczecin, Koszalin oraz Świnoujście. Trzeba też zaznaczyć, że miejscowości Tychowo, Stepnica i Gościno prawa miejskie uzyskały dopiero w trakcie badanego okresu³.

Władzę wykonawczą w miastach województwa zachodniopomorskiego sprawuje pięciu prezydentów miast, w tym trzech w miastach na prawach powiatu: Piotr Krzystek w Szczecinie, Piotr Jedliński w Koszalinie oraz Janusz Żmurkiewicz w Świnoujściu, a także Janusz Gromek w Kołobrzegu i Rafał Zając w Stargardzie⁴. W pozostałych 60 miastach rządzą burmistrzowie.

Rysunek 1. Liczba mieszkańców miast w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Stańczak, Znajewska, 2016).

Wśród miast województwa zachodniopomorskiego 50 ma mniej niż 15 tys. mieszkańców. Miejscowości średnie i duże, w których liczba mieszkańców wynosi powyżej 30 tys., jest siedem: Kołobrzeg, Police, Stargard, Szczecinek, Świnoujście, Koszalin i Szczecin. Dwa ostatnie miasta zamieszkuje powyżej 100 tys. osób.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U., 2016) w skład rady wchodzi 15 członków w gminach do 20 tys., mieszkańców, 21 w gminach do 50 tys. mieszkańców, 23 w gminach do 100 tys. mieszkańców, 25 w gminach do 200 tys. mieszkańców, a następnie po trzech na każde kolejne rozpoczęte 100 tys. mieszkańców, nie więcej jednak niż 45 radnych.

3 Tychowo – 1 stycznia 2010 r., Gościno – 1 stycznia 2011 r., Stepnica – 1 stycznia 2014 r.

4 Rafał Zając wybrany został w przedterminowych wyborach zorganizowanych 9 kwietnia 2017 r., po śmierci dotychczasowego prezydenta miasta Sławomira Pajora. Zaprzysiężenie Zająca odbyło się 14 kwietnia 2017 r.

Tabela 1. Podział miast województwa zachodniopomorskiego ze względu na liczbę członków organów uchwałodawczych

Liczba radnych	31	25	23	21	15
Liczba gmin	1	1	1	13	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (PKW, 2014).

W zdecydowanej większości, bo aż w 49 miastach województwa zachodniopomorskiego organ uchwałodawczy składa się z 15 członków. 21-osobową radę miasta znaleźć można w 13 gminach. W trzech największych miastach województwa, a więc w Stargardzie, Koszalinie i Szczecinie, rady składają się odpowiednio z 23, 25 i 31 członków.

Występowanie zjawiska koabitacji w miastach województwa zachodniopomorskiego

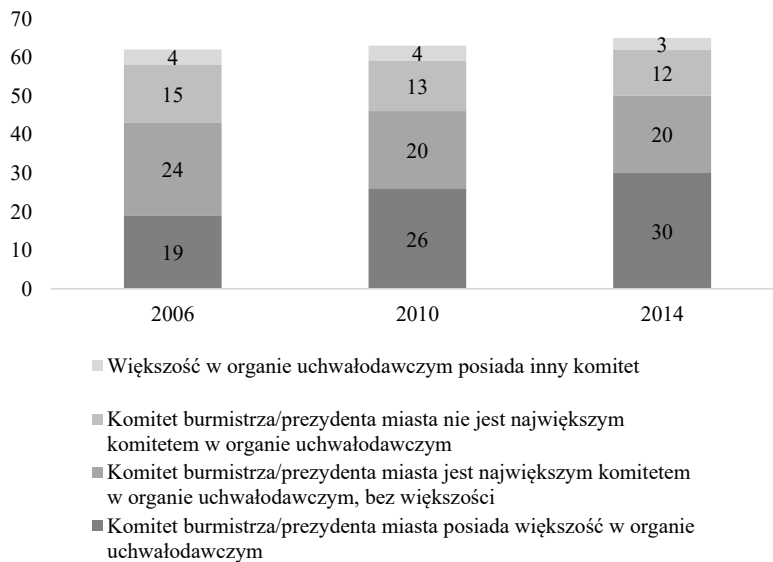
Jak zauważył Andrzej Antoszewski, wśród atrybutów wyborów samorządowych odróżniających je od ogólnokrajowej rywalizacji w wyborach parlamentarnych wymienić można m.in. duże znaczenie organizacji, które przynajmniej formalnie posiadają charakter pozapartyjny (zarejestrowane są jako komitety wyborcze wyborców), silnie spersonalizowany charakter elekcji oraz niski poziom alternacji (Antoszewski, 2012, s. 207–217). Ponadto wybory samorządowe na poziomie gminnym charakteryzuje wysoka autonomizacja programów wyborczych, w dużej mierze uwzględniających lokalne problemy i potrzeby, oraz stosunkowa łatwość dostępu mieszkańców do bezpośredniego udziału w rywalizacji wyborczej (Ptak, 2011, s. 25–26).

Analizując wyniki trzech ostatnich elekcji, w latach 2006, 2010 oraz 2014, zauważyć można systematyczny wzrost znaczenia komitetów zrzeszonych wokół zwycięskiego kandydata na włodarza miasta. W badanym okresie nie zdarzyła się sytuacja, aby do rady miejskiej nie dostał się choćby jeden przedstawiciel takiego komitetu wyborczego.

Co więcej, w kolejnych elekcjach wzrastała liczba miast, w których komitety nowo wybranych burmistrzów i prezydentów uzyskiwały również większość w organach uchwałodawczych. W 2006 r. takich miast było 19, w 2010 – 26, a w 2014 – 30. Powyższe wyniki wskazują, iż sukces wyborczy kandydata na urząd wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w wielu przypadkach przekłada się na sukces jego komitetu w wyborach do rady. Automatycznie też we wskazanych miastach wykluczona jest możliwość występowania zjawiska koabitacji.

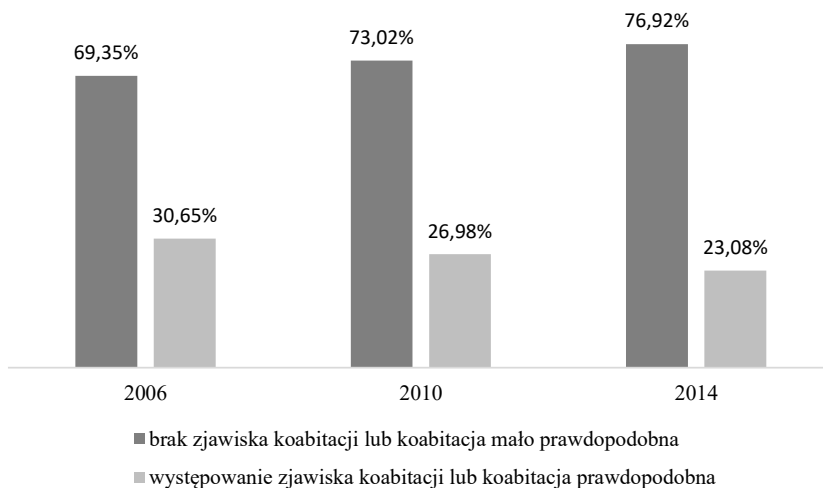
W pozostałych przypadkach określenie możliwości wystąpienia zjawiska koabitacji zdaje się nieco bardziej problematyczne. Pojawia się ona już wówczas, gdy komitet reprezentowany przez włodarza miasta nie zdobył większości w radzie, ale pozostaje największym komitetem w organie uchwałodawczym. Wtedy wystarczy bowiem zawiązanie się koalicji pozostałych komitetów, by doszło do koabitacji.

Opisana sytuacja, gdy komitet wyborczy burmistrza lub prezydenta miasta pomimo zwycięstwa w wyborach nie posiada odpowiedniej liczby głosów w organie uchwałodawczym, dotyczyła w 2006 r. 24 miast, a w 2010 i 2014 – 20.

Rysunek 2. Podział mandatów w wyborach do rad gmin w województwie zachodniopomorskim w latach 2006–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (PKW, 2006; PKW, 2010; PKW, 2014).

Rysunek 3. Możliwość wystąpienia zjawiska koabitacji w miastach województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (PKW, 2006; PKW, 2010; PKW, 2014).

W każdej kolejnej elekcji coraz rzadziej dochodziło również do tego, że komitety burmistrzów / prezydentów miast były mniejszością w radzie. W 2006 r. taki układ pojawił się w 19 miastach (cztery przypadki, gdy inny komitet posiadał większość głosów w radzie), w 2010 r. w 17 (cztery przypadki, gdy inny komitet posiadał większość głosów w radzie), a w 2014 r. w 15 (trzy przypadki, gdy inny komitet posiadał większość głosów w radzie).

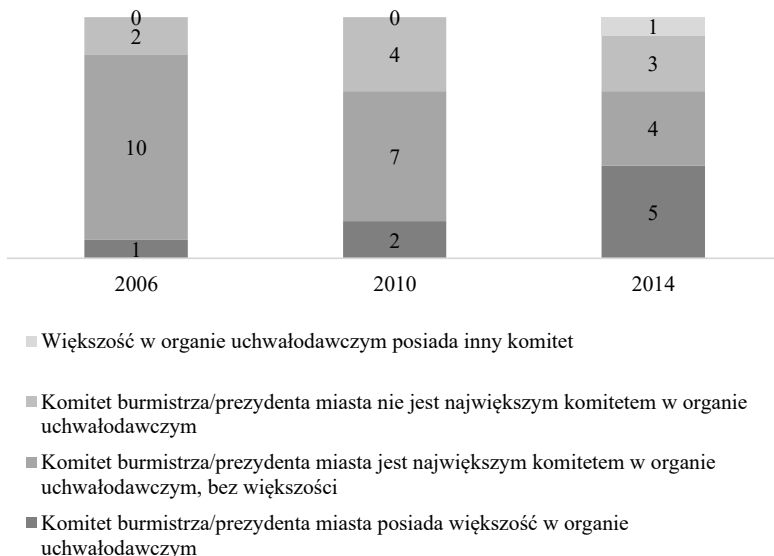
Biorąc pod uwagę powyższe wyniki, stwierdzić należy, że z każdą kolejną elekcją malało prawdopodobieństwo wystąpienia zjawiska koabitacji. Wyniki wyborów z 2006 r. wskazywały, że w ponad 30% miast województwa zachodniopomorskiego wystąpienie koabitacji było prawdopodobne, ale wartość ta spadła w 2010 r. do poziomu ok. 27%, a w 2014 r. do ok. 23%.

Wpływ wprowadzenia przepisów Kodeksu wyborczego na występowanie koabitacji w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego

Elekcja władz lokalnych z 2014 r. była pierwszą przeprowadzoną wedle przepisów zapisanych w Kodeksie wyborczym. Zgodnie z jego postanowieniami w przeważającej liczbie gmin rywalizacja o mandaty radnych odbywała się wedle ordynacji większościowej w jednomandatowych okręgach wyborczych (Drzonek, 2015, s. 77–78). Przyjęta modyfikacja sposobu głosowania na członków organu stanowiącego w gminie największy wpływ miała na wybory do rad w miastach liczących mniej niż 20 tys., które nie są miastami na prawach powiatu. Na tej podstawie w wyborach do rad w 13 gminach województwa zachodniopomorskiego⁵, w których przed reformą obowiązywał system większościowy, wprowadzone zostały jednomandatowe okręgi wyborcze. Powstała w wyniku zmian w przepisach sytuacja pozwala poddać analizie wpływ wprowadzenia systemu większościowego w wyborach do organów uchwałodawczych na występowanie zjawiska koabitacji.

Największa różnica między wynikami elekcji z 2006 i 2010 r. a wyborami z 2014 r. dotyczy liczby miast, w których komitet reprezentowany przez włodarza uzyskał większość w organie uchwałodawczym – w 2006 r. taka sytuacja miała miejsce jedynie w Szczecinku, w 2010 r. w Szczecinku i Kołobrzegu, w 2014 r. natomiast aż w pięciu miastach: Szczecinku, Policach, Białogardzie, Gryfinie i Choszcznie. Dodatkowo po wprowadzeniu przepisów Kodeksu wyborczego w Kołobrzegu Komitet Wyborczy Platformy Obywatelskiej RP, reprezentowany przez urzędującego prezydenta miasta Janusza Gromka, uzyskał zdecydowanie mniejsze poparcie niż KWW W. Dymeckiej „Porozumienie dla Kołobrzegu”, którego członkowie stanowili większość w radzie miasta.

5 Stargard, Police, Białogard, Kołobrzeg, Dębno, Myślibórz, Wałcz, Szczecinek, Choszczno, Goleniów, Nowogard, Gryfice, Gryfino.

Rysunek 4. Podział mandatów w wyborach do rad gmin w miastach województwa zachodniopomorskiego powyżej 20 tys. mieszkańców, które nie są miastami na prawach powiatu, w latach 2006–2014

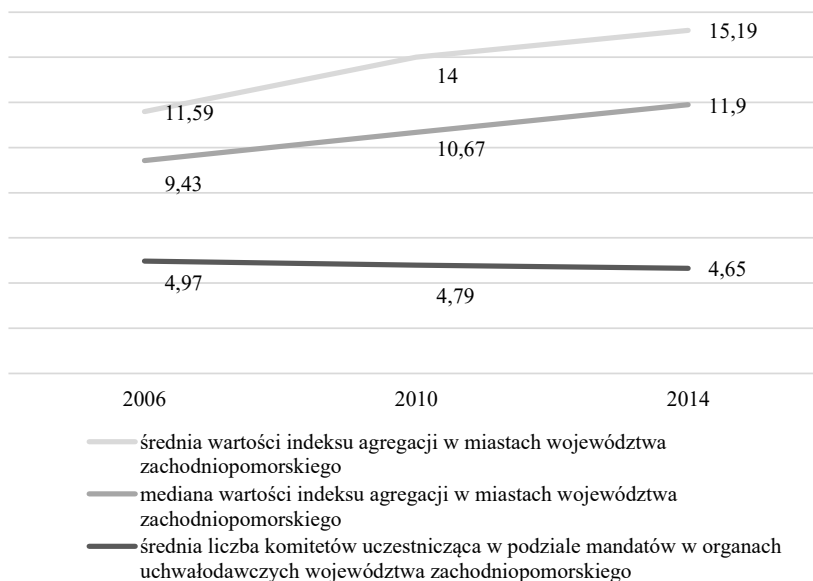
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (PKW, 2006; PKW, 2010; PKW, 2014).

Poziom instytucjonalności w miastach województwa zachodniopomorskiego

Wykazany został wzrost znaczenia podczas kolejnych elekcji komitetów wyborczych, na których czele stoją przyszli włodarze miejscy, warto zatem prześledzić, czy wpływa to na stopień koncentracji mandatów w poszczególnych miastach województwa zachodniopomorskiego.

W literaturze przedmiotu dla określenia instytucjonalizacji systemu partyjnego stosuje się m.in. stworzony przez L. Mayera indeks agregacji. Wyraża się on stosunkiem odsetka mandatów uzyskanych przez najsilniejsze ugrupowanie do ogólnej liczby ugrupowań, które uczestniczyły w podziale mandatów. Im wyższa wartość indeksu, tym bardziej skoncentrowany charakter ma lokalna scena polityczna (Antoszewski, 2004, s. 193).

W kolejnych latach zauważalny jest wyraźny wzrost indeksu agregacji w miastach województwa zachodniopomorskiego, co świadczy o postępującej koncentracji sceny politycznej. Potwierdza to wskazany we wcześniejszej części artykułu wzrost znaczenia komitetów wyborczych, na których czele stają zwycięzcy głosowania na włodarzy miast. Zjawisku towarzyszy również widoczny stopniowy spadek liczby komitetów uczestniczących w podziale mandatów w organach uchwałodawczych gmin.

Rysunek 5. Indeks agregacji oraz liczba uczestniczących w podziale mandatów w organach uchwałodawczych miast województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (PKW, 2006; PKW, 2010; PKW, 2014).

Podsumowanie

Znaczna część decyzji podejmowanych przez burmistrza lub prezydenta miasta, głównie związanych z gospodarką budżetową, musi być zaakceptowana przez organ uchwałodawczy. Z tego wynika, że skład rady miasta ma wpływ na sprawowanie władzy przez organ wykonawczy. Oczywiście jest zatem, że w najmniej komfortowej sytuacji jest organ wykonawczy, który nie ma swoich przedstawicieli w radzie albo jest związany z polityczną mniejszością.

Badania wyników wyborów samorządowych w miastach województwa zachodniopomorskiego wykazały, że na przestrzeni trzech kolejnych elekcji za każdym razem możliwość pojawienia się zjawiska koabitacji występuje coraz rzadziej. Wśród przyczyn tego stanu rzeczy wymienić należy przede wszystkim wzrost znaczenia komitetów wyborczych zrzeszonych wokół burmistrzów i prezydentów miast. W kolejnych elekcjach wzrastała liczba miast, w których komitety nowo wybranych burmistrzów i prezydentów uzyskiwały również większość w organach uchwałodawczych. Ponadto w badanym okresie nie zdarzyła się sytuacja, aby do rady miejskiej nie dostał się przynajmniej jeden przedstawiciel komitetu wyborczego nowego władarza.

Wpływ na opisany w artykule stan rzeczy mają również przepisy Kodeksu wyborczego, w tym m.in. obowiązujący we wszystkich miastach, które nie są miastami na prawach powiatu, system większościowy oparty na jednomandatowych okręgach wyborczych. Po wprowadzeniu podczas elekcji w 2014 r. modyfikacji sposobu wyboru radnych do organu stanowiącego w miastach liczących powyżej 20 tys. mieszkańców i niebędących miastami na prawach powiatu zwiększyła się liczba miast, w których większością w radach dysponowały komitety wyborcze pod przywództwem władarzy miejskich.

Warto podkreślić, że opisana w artykule sytuacja niesie za sobą także inne skutki, w tym związane ze stopniową koncentracją sceny politycznej w miastach województwa zachodniopomorskiego. Wraz ze wzrostem poziomu indeksu agregacji we wskazanych miastach systematycznie spada również średnia liczba komitetów, które biorą udział w podziale mandatów w radach miejskich.

Bibliografia

- Antoszewski, A. (2004). *Wzorce rywalizacji politycznej we współczesnych demokracjach europejskich*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Antoszewski, A. (2012). Partie polityczne w rywalizacji o władzę w województwach i wielkich miastach. W: D. Karnowska, J. Nocoń (red.), *Obywatel – instytucje – władza na przełomie XX i XXI wieku. Księga dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Godlewskiemu* (s. 77–92). Toruń: Mado.
- Augustyniak, M. (2012). *Organizacja i funkcjonowanie rady gminy*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Banaszak, B. (2012). *Porównawcze prawo konstytucyjne współczesnych państw demokratycznych*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Drzonek, M. (2015). Od upartyjnienia do „uloalnienia”? Przypadek zachodniopomorskich powiatów grodzkich w wyborach 2014 roku. *Opuscula Sociologica*, 3 (13), 77–92.
- Dz.U. (1998). Ustawa z 16.07.1998 – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Dz.U. 1998, nr 95, poz. 602 ze zm.
- Dz.U. (2002). Ustawa z 20.06.2002 o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta. Dz.U. 2002, nr 113, poz. 984 ze zm.
- Dz.U. (2011). Ustawa z 5.01.2011 – Kodeks wyborczy. Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112 ze zm.
- Dz.U. (2016). Ustawa z 8.03.1990 o samorządzie gminnym. Dz. U. 2016 r., poz. 446.
- Izdebski, H., Kulesza, M. (2004). *Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne*. Warszawa: Liber.
- PKW (2006). Państwowa Komisja Wyborcza, *Wybory samorządowe 2006*. Pobrane z: <http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/geoKrajd41d.html?> (31.07.2017).
- PKW (2010). Państwowa Komisja Wyborcza. *Wybory samorządowe 2010*. Pobrane z: <http://wybory2010.pkw.gov.pl/geo/pl/000000.html> (31.07.2017)
- PKW (2014). Państwowa Komisja Wyborcza. *Wybory samorządowe 2014*. Pobrane z: <http://samorząd2014.pkw.gov.pl/> (31.07.2017)
- Ptak, A. (2011). *Rywalizacja polityczna w samorządach lokalnych. Studium wybranych gmin*. Poznań–Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.
- Pułło, A. (2006). *Ustroje państw współczesnych*. Warszawa: LexisNexis.

- Sidor, M., Kuć-Czajkowska K.A., Wasil, J. (2015). Wpływ rozwiązań przyjętych w „Kodeksie wyborczym” na zjawisko koabitacji w gminach. *Polityka i Społeczeństwo*, 3 (13), 151–164.
- Stańczak, J., Znajewska, A. (2016). *Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2016 r.* Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Stec, M., Małysa-Sulińska, K. (2014). *Pozycja ustrojowa organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego.* Warszawa: Wolters Kluwer.
- Szewc, A., Szewc, T. (2006). *Wójt, burmistrz, prezydent miasta.* Warszawa: Dom Wydawniczy ABC.
- Wojtasik, W. (2012). *Funkcje wyborów w III Rzeczypospolitej. Teoria i praktyka*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Cytowanie

- Szymański, P. (2018). Występowanie zjawiska koabitacji w miastach województwa zachodniopomorskiego. *Acta Politica Polonica*, 1 (43), 89-99. DOI: 10.18276/ap.2018.43-08.